

Augstā purva biotopu atjaunošana īpaši aizsargājamās dabas teritorijās Latvijā

Dr. biol. Māra Pakalne
Latvijas Universitāte

E-pasts: mara.pakalne@lu.lv

Eiropas Komisijas LIFE+ Programmas projekts

- Projekta nosaukums: “Augstā purva biotopu atjaunošana īpaši aizsargājamās dabas teritorijās Latvijā”
- Projekta ilgums: 2010. g. 1. februāris – 2013. g. augusts
- Projekta vietas: Rožu purvs, Aizkraukles purvs un meži, Aklais purvs, Melnā ezera purvs
- Projekta sadarbības partneri: Latvijas dabas fonds

Filmu studija ELM MEDIA

- Līdzfinansētāji: Latvijas vides aizsardzības fonds
- SIA “Rīgas meži”

LIFE+ Daba projekts

Labākās pieredzes / demonstrācijas projekts, veltīts Eiropas Savienības Putnu un Biotopu direktīvas mērķu ieviešanai.

Neskarts augstais purvs (7110*)- ES prioritāri aizsargājams biotops

Kādēļ tapis šis projekts?

- Neskarti augstie purvi ir rets, apdraudēts un īpaši aizsargājams biotops Eiropas Savienībā
- Purvus ir ietekmējuši dažādi faktori, kuru rezultātā turpinās dabisko purva biotopu izzušana
- Līdz ar to daudzās Eiropas valstīs, arī Latvijā ir ievērojami samazinājusies augsto purvu platība.

Ietekmes projekta vietās

- Grāvji
- Kūdras ieguves lauki
- Degums

Purvu zudumu kūdras ieguves dēļ

- Rietumeiropā purvu zudumi valstīs pat līdz 90 % no sākotnējās platības
- Vislielākie purvu zudumi kūdras ieguves dēļ ir Holandē, Somijā, Dānijā, Igaunijā.
- Holandē gandrīz 100% purvu ir iznīcināti.

Projekta mērķu un plānoto rezultātu noteikšana

Projekta mērķis – atjaunot augstā purva biotopus (7110 *) vietās, kur tos ir ietekmējusi susināšana, projekta vietās atjaunot hidroloģisko režīmu un aizsargāt Eiropas nozīmes putnu sugas.

Projekta uzdevumi

- Saglabāt vislabvēlīgāko statusu ES īpaši aizsargājamajiem augstā purva biotopiem Rožu purvā, Aizkraukles purvā un mežos, Aklajā purvā un Melnā ezera purvā
- Informēt sabiedrību par purvu aizsardzības un apsaimniekošanas nozīmi un pieredzi.

Projekta vietas

Projekta vietu izvēle

- *Natura* 2000 vietas
- Īpaši aizsargājamas dabas teritorijas Latvijā
- Sastop ES Biotopu direktīvas sugas un biotopus
- Putnu direktīvas sugas
- Vērojamas cilvēka saimnieciskās darbības negatīvās sekas uz purva biotopiem
- Nepieciešama dabas aizsardzības plānu izstrāde un apsaimniekošanas pasākumu realizācija

Eiropas Savienībā aizsargājamie biotopi projekta vietās

- Neskarti augstā purva biotopi
- Ietekmēti augstie purvi, kuros iespējama vai noris dabiskā atjaunošanās
- Pārejas purvi un slīkšņas
- Purva ieplakas
- Brūnūdens ezeri
- Minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi
- Purvainie, staignāju un veci jaukti platlapju meži

Priekšizpēte projekta vietās

Rožu purvs

Rožu purvs

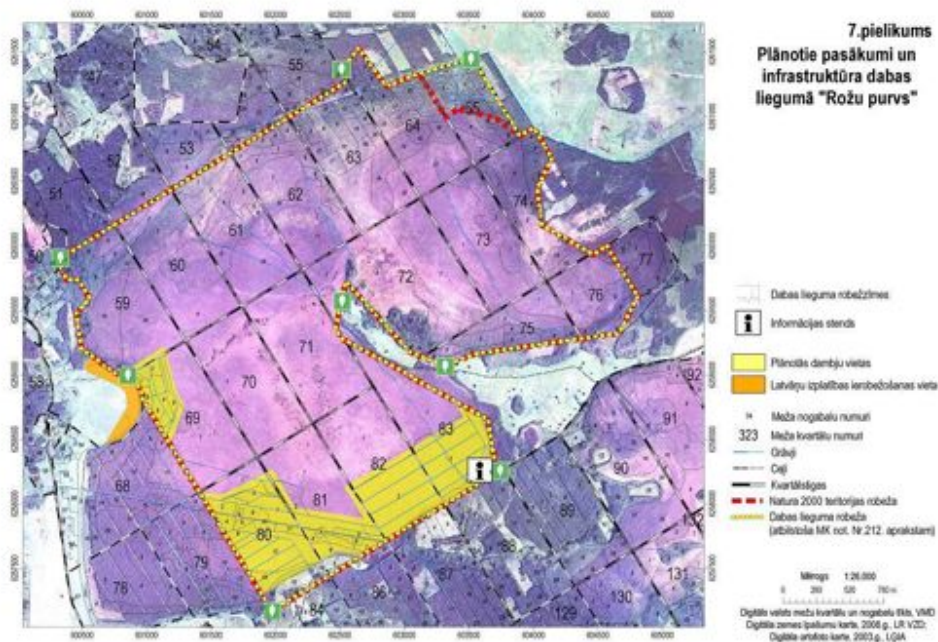
Purvu apsaimniekošanas pasākumi

Divu veidu:

- Purvu hidroloģiskā režīma un biotopu atjaunošana;
- Regulārie apsaimniekošanas pasākumi (pļaušana un ganīšana).

Apsaimniekošanas pasākumu plānošana Rožu purvam

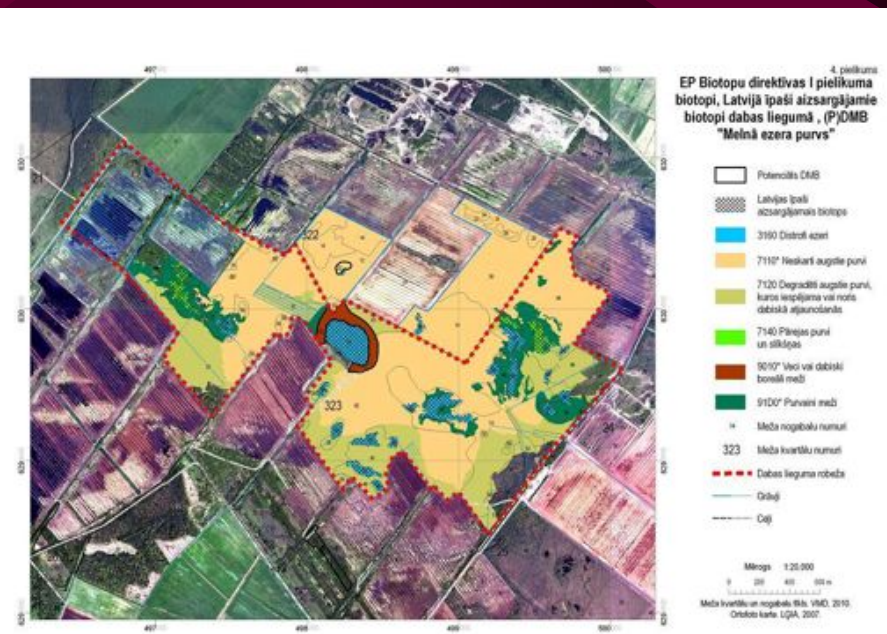
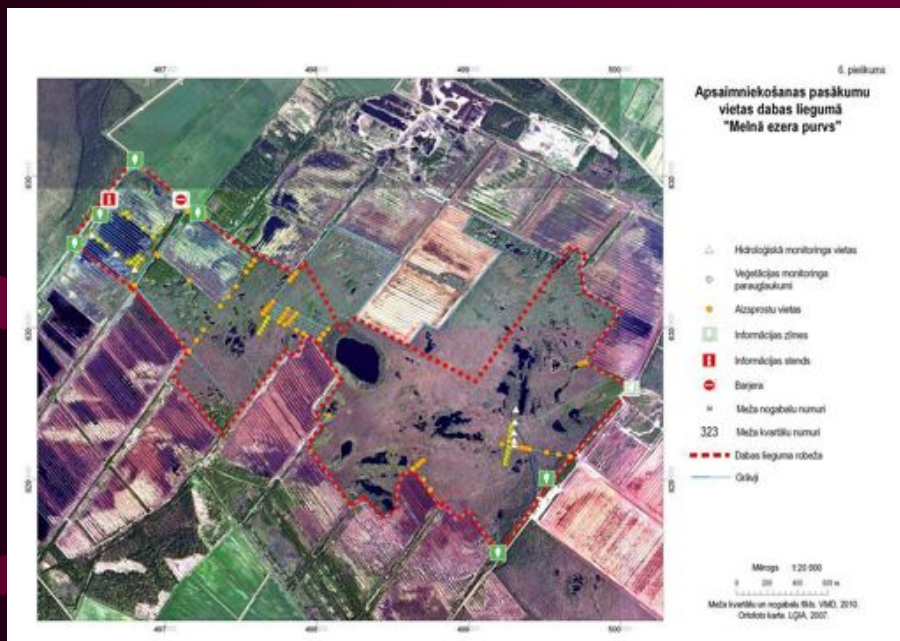
Kartogrāfiskā materiāla izpēte un projekta vietu apsekošana dabā

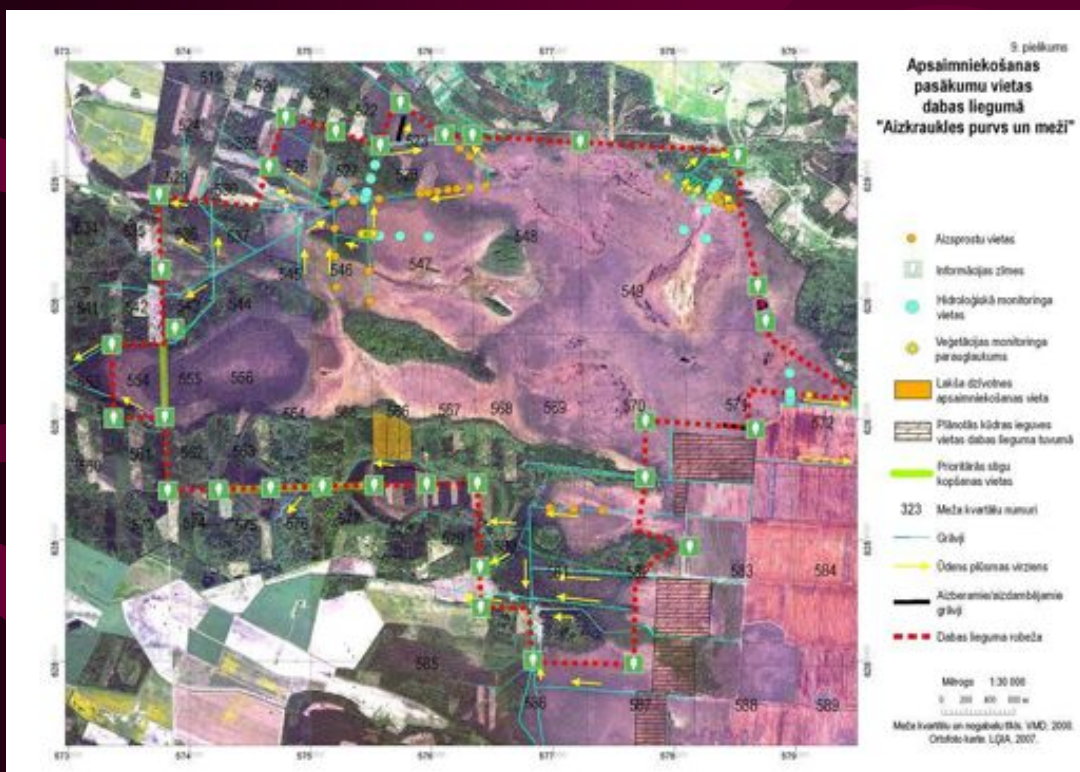
Melnā ezera purvs

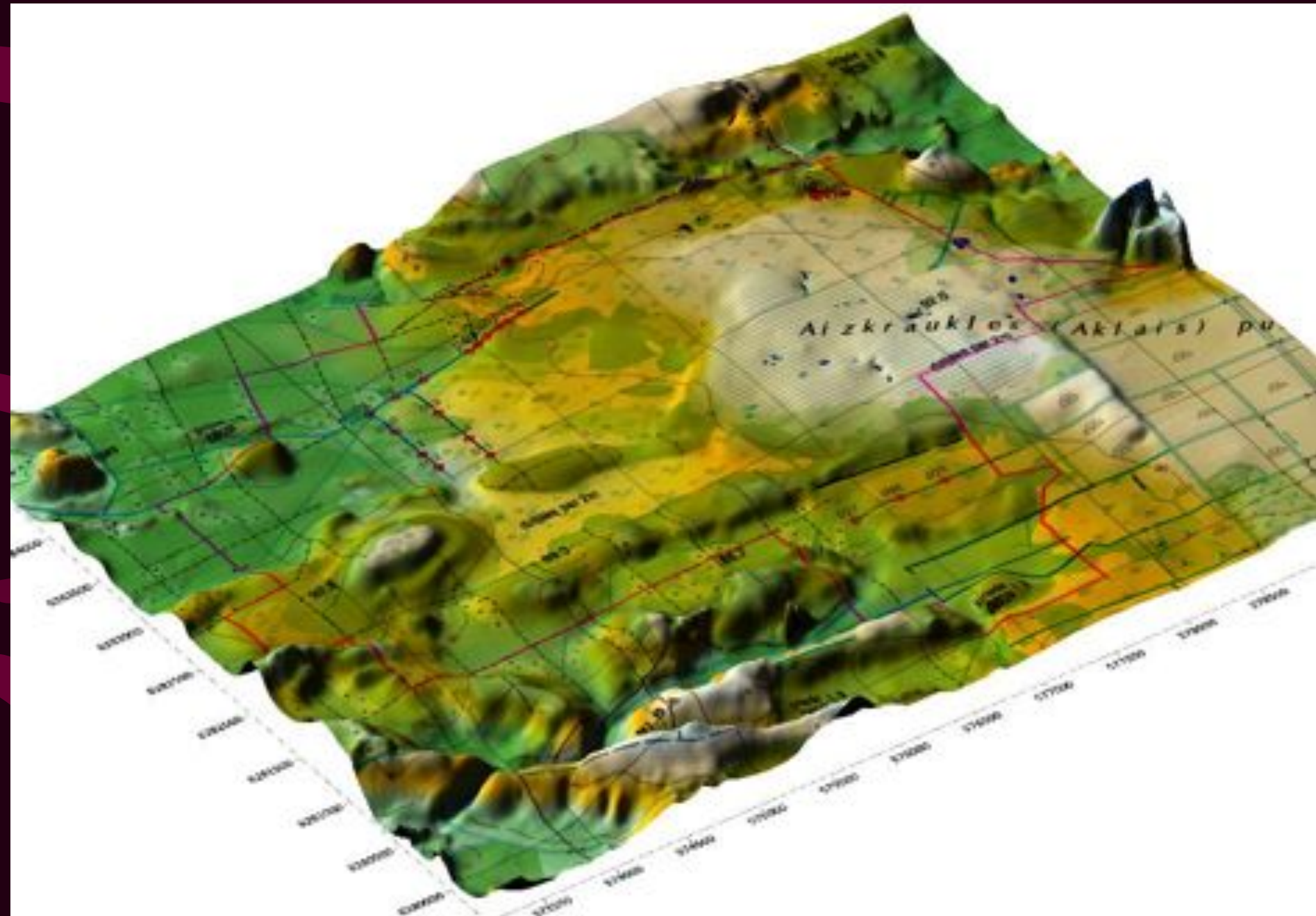
Apsaimniekošanas pasākumi Melnā ezera purvā

Apsaimniekošanas pasākumu plānošana

Aizkraukles purvs un meži

Aizkraukles purvs

2003 ha

Aklais purvs

Bebrs
Castor fiber

Eiropas nozīmes putnu sugas

Dzeltenais tārtiņš
Pluvialis apricaria

Rubenis
Tetrao urogallus

Purva tilbīte *Tringa glareola*

Projekta pasākumi

- A. Sagatavošanās pasākumi, dabas aizsardzības plānu izstrāde
- B. Zemes pirkšana
- C. Konkrēti biotopu aizsardzības pasākumi
- D. Sabiedrības izglītošana un rezultātu izplatīšana
- E. Projekta vadība un monitorings

Projekta pasākumi

Sagatavošanas pasākumi

A1 Dabas aizsardzības plānu izstrāde (2010/2011)

A2 Tehnisko projektu izstrāde aizsprostu būvei,
purvu izpēte (2010/2011)

A3 Iepirkumu procedūras organizēšana un līgumu
slēgšana (2010-2013)

Projekta pasākumi

Vienreizējie biotopu apsaimniekošanas pasākumi

C1 Aizsprostu būve (2011/2012)

Sabiedrības izglītošanas pasākumi

D1 Semināru organizēšana (6) (2010-2013)

D2 Projekta mājas lapas www.purvi.lv izstrāde un uzturēšana (2010-2013)

D3 Bukletu un stendu sagatavošana (2010-2011)

D4 Purvu aizsardzības un apsaimniekošanas metodikas izstrāde (2013)

D5 Projekta filmas sagatavošana (2010-2013)

Projekta pasākumi

Sabiedrības izglītošana
D6 Purvu izstādes sagatavošana
D7 Leimana atskaites sagatavošana un izdošana
Projekta vadība un monitorings
E1 Projekta administrēšana
E2 Apsaimniekošanas pasākumu monitorings (pastāvīgie novērojumi)
E3 Sadarbība un pieredzes apmaiņa
E4 Projekta audits
E5 Pēc LIFE projekta plāns

Pasākumi projekta vietās

- Dabas aizsardzības plāna izstrāde
- Hidroloģiskā, ģeoloģiskā, biotopu izpēte un tehnisko projektu izstrāde
- Aizsprostu būve uz nosusināšanas grāvjiem
- Apsaimniekošanas pasākumu monitorings
- Sabiedrības izglītošanas pasākumi

Purva biotopu apsaimniekošana un monitorings

Dabas aizsardzības
plāni

Apsaimniekošanas
pasākumi

Apsaimniekošanas
pasākumu
monitorings

Pastāvīgie novērojumi projekta vietās

Biotopu monitorings, uzskaitot visas sastopamās sugas un to projektīvos segumus.

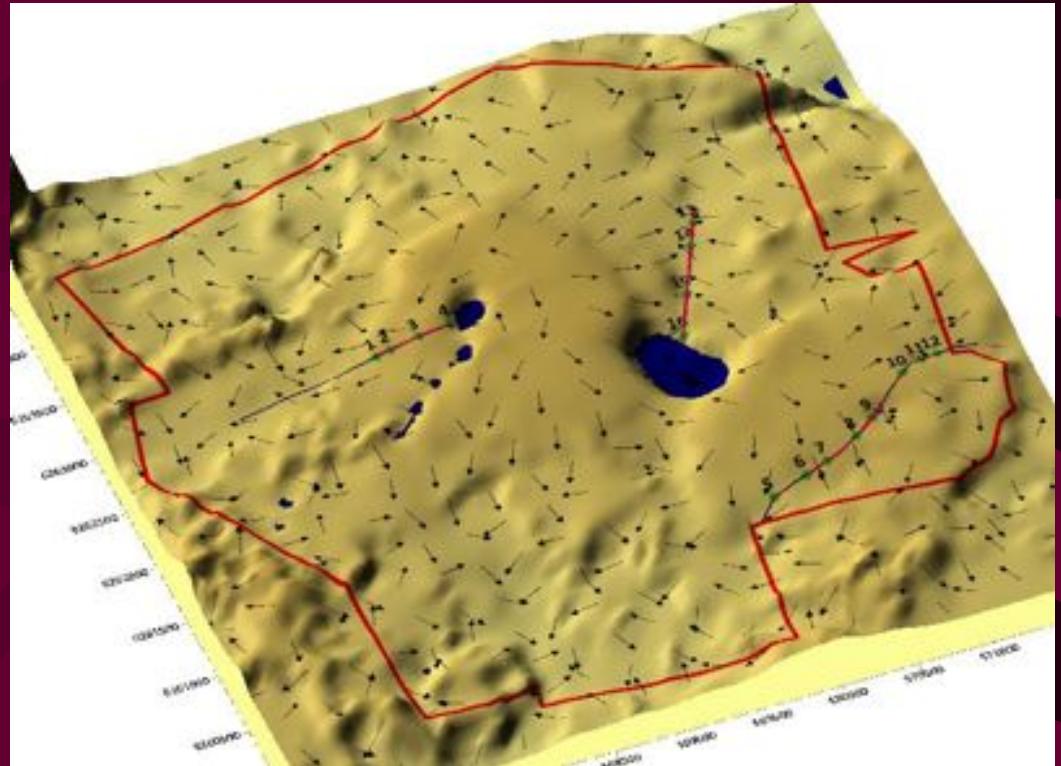

Apsaimniekošanas pasākumu monitorings projekta vietās

- Biotopu monitoringa vietas ierīkotas ar mērķi sekot līdzi redzamām izmaiņām purva veģetācijā
- Tās ir reprezentatīvas vietas gan purva ietekmētajā, gan neskartajā daļā, lai atspoguļotu izmaiņu raksturu kopumā.

Hidroloģiskie pētījumi

Sabiedrības izglītošanas pasākumi

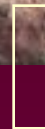

LIFE projektu pieredze Latvijā un citās Eiropas Savienības valstīs

- Teiču purvā, Ķemeru nacionālajā parkā, Lubānas mitrāju kompleksā, Cenas tīrelī, Stiklu un Klāņu purvos
- Somijas, Vācijas, Īrijas LIFE projektu pieredze

Aizsprostu būve

LIFE projekti Vācijā

Rozenheimas LIFE projekts

Velsas LIFE projekts

Ģeoloģiskā izpēte projekta vietās

Projekta struktūra

Projekta vadības struktūras izveide

Projekta eksperti

Projekta pieteikuma sagatavošana

- Izvēlēties sadarbības partnerus konkrētu projekta aktivitāšu realizācijai
- Tikties ar pašvaldību un citu institūciju pārstāvjiem, iepazīstināt ar projekta aktivitātēm, apspriest sadarbību
- Rūpīgi saplānot darbu izpildes grafiku, lai veiksmīgi varētu realizēt aktivitātes

Projekta pieteikumu formu aizpildīšanā

- Rūpīgi apkopot informāciju par projekta vietām – ES aizsargājamām sugām un biotopiem
- Izvērtēt draudus projekta vietām
- Noteikt un izplānot apsaimniekošanas pasākumus
- Izvērtēt plānotos pasākumus un tiem atbilstošās finanses

Dabas aizsardzības plānu pasākumu plānošana

Projektu atlases procedūra

- Iesniedzot projekta pieteikumu, rūpīgi atbildēt uz kontroles jautājumiem un iesniegt visus prasītos dokumentus.
- Ja ir izieta pirmā projekta pārbaudes procedūra un ir saņemti jautājumi no EK, tad ir ļoti pārdomāti un precīzi jāatbild uz šiem jautājumiem
- Ja ir jāmaina finansējums, tad ir jāprecizē kādas aktivitāti var izpildīt plānotā finansējuma ietvaros.

